

Rabobank

Wielersport Nederland 1970-2009

“Samen de hele wielersport verder brengen.” Die tekst sierde samen met de beeltenis van Robert Gesink en Lars Boom op een immens reclamebord de nieuwe bestuurstoren van de Rabobank ter ere van de aankomst van de Giro in Utrecht. Het maakte maar weer eens duidelijk dat Rabobank en wielersport bij elkaar horen. Dit Themabericht is daar ook een voorbeeld van. Met het doorspitten van een enorme hoeveelheid wielersport hebben we de ontwikkeling van het Nederlandse wegwielerrennen sinds 1970 in kaart gebracht. De rijke Nederlandse wielersport vormt een mooi vertrekpunt bij het verder brengen van de hele wielersport. Dat is het idee.

Figuur 1: Giro Reclamebord Rabobank

Metten is weten

Hoe meet je nou de prestaties van wielrenners? Het ligt voor de hand om naar het aantal overwinningen te kijken. Hoeveel (belangrijke) wedstrijden zijn door een Nederlander gewonnen? Om die vraag te beantwoorden, hebben we eerst een selectie gemaakt van de 31 belangrijkste wielersportwedstrijden uit de historie van de zeer gevarieerde internationale kalender op basis van prestige, types parcours en spreiding over landen. Vervolgens hebben we de wedstrijden verdeeld in vijf categorieën. We onderscheiden drie groepen etappekoersen (E1-E3) en twee groepen eendagskoersen, de vijf wielersportmonumenten en de WK wegwedstrijd

in K1 en de overige klassiekers in K2.

Vervolgens hebben we de erelijsten van deze wedstrijden op een rijtje gezet om te zien wie nou welke grote wedstrijden heeft gewonnen.

Tabel 1: De 31 wedstrijden

Naam wedstrijd		Naam wedstrijd	
E1	Tour de France	K2	Amstel Gold Race
E2	Giro d'Italia		Classica San Sebastian
	Vuelta a España		De Waalse Pijl
E3	Dauphiné Libéré		E3 Prijs Vlaanderen
	Parijs-Nice		Gent - Wevelgem
	Ronde van de Benelux		Giro dell'Emilia
	Ronde van het Baskenland		GP Ouest France-Plouay
	Ronde van Romandië		Grand Prix des Nations
	Ronde van Zwitserland		Kampioenschap van Zurich
	Tirreno Adriatico		Olympische tijdrit
K1	Giro di Lombardia		Omloop het Nieuwsblad
	Luik-Bastenaken-Luik		Olympische wegwedstrijd
	Milaan - San Remo		Paris-Tours
	Parijs-Roubaix		Vattenfall Cyclassics
	Ronde van Vlaanderen		WK tijdrit
	WK wegwedstrijd		

Als je wint, heb je vrienden

In de top 10 van wielrenners met de meeste overwinningen ooit komt één Nederlander voor (zie tabel 2). Klassiekerspecialist Jan Raas bevindt zich daarmee in een illustre gezelschap. Tabel 2 maakt ook maar weer eens duidelijk wat voor een uitzonderlijk talent Eddy Merckx is geweest. Met 51 overwinningen staat hij op eenzame hoogte. Voor vier van de vijf categorieën is het recordaantal overwinningen door één renner in tabel 2 te vinden. Met 7 E1 zeges hoort Lance Armstrong ook bij de recordhouders. In de top-10 komen vier wielrenners voor die in alle categorieën minimaal één wedstrijd hebben gewonnen. Er zijn nog vier wielrenners die deze prestatie hebben geleverd, van wie twee de Nederlandse nationaliteit hadden: Jan Janssen en Joop Zoetemelk.

Figuur 2 laat zien hoeveel overwinningen er door Nederlanders zijn behaald sinds 1970. Van de in totaal 108 Nederlandse overwinningen werden er 78 gerealiseerd in de bloei-periode van 1974 tot en met 1988. Van de 78 overwinningen in die periode kwamen er maar liefst 45 op conto van 'de grote 4': Jan Raas (18), Joop Zoetemelk (13), Gerrie Kneteman (8) en Hennie Kuiper (6).

Tabel 2: De top-10 aller tijden

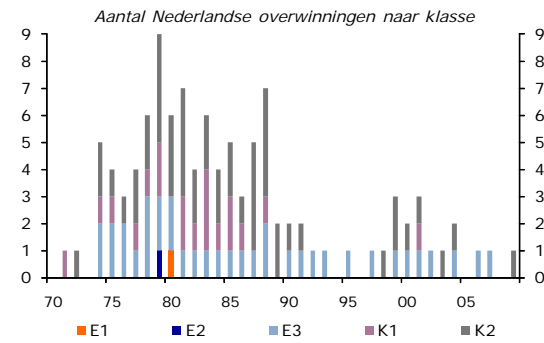
Naam winnaar	E1	E2	E3	K1	K2	Tot
Eddy Merckx	5	6	6	22	12	51
Bernard Hinault	5	5	4	6	9	29
Jacques Anquetil	5	3	8	1	10	27
Seán Kelly		1	12	9	4	26
Roger De Vlaeminck			7	11	6	24
Fausto Coppi	2	5		10	6	23
Rik Van Looy			2	10	10	22
Gino Bartali	2	3	4	7	4	20
Jan Raas			1	5	12	18
Tony Rominger		4	9	2	3	18

Bron: Wikipedia, Rabobank

Grote rondes zijn er sindsdien helaas niet meer gewonnen en alleen Servais Knaven wist in 2001 in Parijs-Roubaix een K1 wedstrijd aan het Nederlandse palmares toe te voegen. Naast het verdwijnen van enkele uitzonderlijke talenten is het verval sinds 1979 ook te verklaren uit de toegenomen internationale concurrentie. Daar waar in de jaren zeventig de prijzen werden verdeeld door gemiddeld 5,8 landen per jaar was dat in de jaren tachtig al 9,6 en steeg dit gestaag door naar 9,8 in de jaren negentig en 10,6 in het eerste decennium van deze eeuw. Voor het einde van de Giro staat de teller dit jaar trouwens al op 8. In een volgend Themabericht zullen we dieper ingaan op de gevolgen van de internationalisering voor de Nederlandse positie in het wielrennen.

Bovendien is de situatie ook niet zo slecht als de magere score in de afgelopen twee decennia in figuur 2 suggereert. Winnaars vertellen een deel van het verhaal, maar zeker niet alles. Het gros van de grote wedstrijden wordt gewonnen door een kleine elite supergetalenteerde renners. Als land moet je dan soms ook gewoon geluk hebben dat die renners net binnen jouw landsgrenzen zijn geboren. Waar zou bijvoorbeeld het Zwitserse wielrennen zijn zonder de geweldenaar Fabian Cancellara? De krachtenverhoudingen in de top blijven onduidelijk als je puur naar het aantal zeges kijkt. Bovendien vallen daardoor alle etappeoverwinningen buiten de boot. Terwijl Nederland daar zeker een woordje heeft meegeproken in de afgelopen twintig jaar.

Figuur 2: Alle Nederlandse overwinningen

Bron: Wikipedia, Rabobank

De Rabobank puntentelling

Door naast de overwinningen de prestaties te meten van renners die vlak na de winnaar over de streep kwamen, wordt beter duidelijk wat de krachtsverhoudingen in een bepaald jaar zijn. Dit kan door op de uitslagen in onze 31 wedstrijden punten toe te kennen aan de eerste 15 tot 20 renners die over de meet komen. Dit is geen nieuw idee trouwens. Al in 1936 werd Gino Bartali op basis van een puntentelling als best presterende renner in dat jaar aangewezen. Tussen 1948 en 1958 heette deze competitie de Desgrange-Colombo Trofee. In de dertig jaar daarna was dat de Super Prestige Pernod. Jo de Roo en Jan Janssen wonnen dit 'wereldkampioenschap op punten' in 1962 en 1967. Sinds 1984 stelt de UCI een soortgelijke ranking op. Na wat haperingen in de afgelopen jaren is vorig jaar met de UCI World Ranking de traditie weer in ere hersteld.

De Rabobank puntentelling ligt qua systematiek en onderlinge verhoudingen dicht tegen de voormalige UCI ranking aan. Tabel 3 laat ruw zien hoe de scores worden toegekend. Winst in een K1 koers levert punten op voor de top 20 in de uitslag: 500 voor de winnaar en geleidelijk minder voor de latere finishers. In de etappekoersen levert dagwinst in een etappe ook punten op.

Daarnaast zijn nog punten te verdienen met het dragen van de leiderstrui en met het punten- en bergklassement. Zoals gezegd is dit principe niet nieuw.

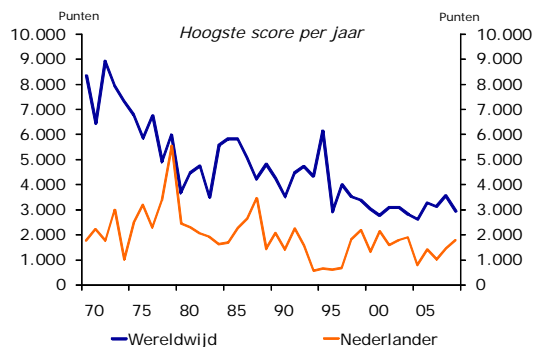
Tabel 3: Rabobank puntentelling

Puntentelling	E1	E2	E3	K1	K2
Punten winnaar	1000	825	400	500	350
Punten voor eerste:	20	20	15	20	15
Etappewinst	125	105	60		
Punten voor eerste:	5	5	3		

Wel nieuw is dat Rabobank, in samenwerking met Infostrada Sports, een consistente doorberekening heeft gemaakt van deze puntentelling over de afgelopen veertig jaar.

Op deze manier kunnen we de prestaties in verschillende tijdperken met elkaar vergelijken. Tabel 4 geeft een overzicht van de hoogste scores in de afgelopen veertig jaar. De tweede en derde kolom geven de naam en de score van de best presterende renner in een bepaald jaar. De opsomming van jaarlijkse lijstaanvoeders is een ware kampioenen-galerij. Met deze puntentelling komen de grote namen vanzelf bovendien. De ontwikkeling van de topscore per jaar duidt ook op een toegenomen concurrentie (figuur 3).

Figuur 3: Dalende trend topscores

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

Voor de hoogste door Nederlanders behaalde scores per jaar is het moeilijker om een trend aan te wijzen. De piek lag in 1979 en daarna was er sprake van een dalende trend tot midden jaren negentig. In tegenstelling tot de internationale topscore laat de Nederlandse lijn nadien een herstel zien en ligt het gemiddelde over de afgelopen twaalf jaar slechts 17% lager dan het gemiddelde over de hele periode terwijl dat voor de internationale topscore 34% is.

Tabel 4: Hoogste scores

Jr.	Nr.1 Wereld	Punt	Nr. 1 Ned.	Punt	W
'70	Merckx	8336	Janssen	1755	13
'71	Merckx	6445	Zoetemelk	2215	6
'72	Merckx	8933	Zoetemelk	1755	11
'73	Merckx	7964	Zoetemelk	3000	5
'74	Merckx	7335	Zoetemelk	1010	24
'75	Merckx	6780	Zoetemelk	2460	8
'76	Maertens	5855	Zoetemelk	3195	4
'77	Maertens	6741	Raas	2285	6
'78	Hinault	4888	Zoetemelk	3375	3
'79	Hinault	5980	Zoetemelk	5541	2
'80	Hinault	3663	Kuiper	2445	6
'81	Hinault	4455	Kuiper	2295	4
'82	Hinault	4740	Raas	2055	8
'83	Saronni	3482	Raas	1920	8
'84	Kelly	5550	van der Velde	1630	10
'85	Kelly	5819	van der Poel	1695	9
'86	Kelly	5816	van der Poel	2265	3
'87	Roche	5071	van Vliet	2645	3
'88	Kelly	4224	Rooks	3450	2
'89	Fignon	4802	Rooks	1425	9
'90	Bugno	4246	Breukink	2075	4
'91	Chiappucci	3513	Maassen	1405	14
'92	Induráin	4457	Nijdam	2234	4
'93	Rominger	4716	Breukink	1553	14
'94	Rominger	4314	Breukink	569	57
'95	Jalabert	6130	Nijdam	660	42
'96	Olano	2918	Blijlevens	618	56
'97	Jalabert	3998	van Bon	672	40
'98	Bartoli	3510	Boogerd	1805	6
'99	Jalabert	3368	Boogerd	2185	5
'00	Casagrande	3034	Dekker	1330	16
'01	Armstrong	2755	Dekker	2140	5
'02	Armstrong	3100	Boogerd	1585	10
'03	Petacchi	3081	Boogerd	1775	10
'04	Bettini	2800	Dekker	1900	10
'05	Boonen	2609	Boogerd	790	39
'06	Valverde	3277	Boogerd	1400	17
'07	Di Luca	3123	Dekker	1020	24
'08	Contador	3562	Gesink	1444	14
'09	Contador	2945	Gesink	1772	10

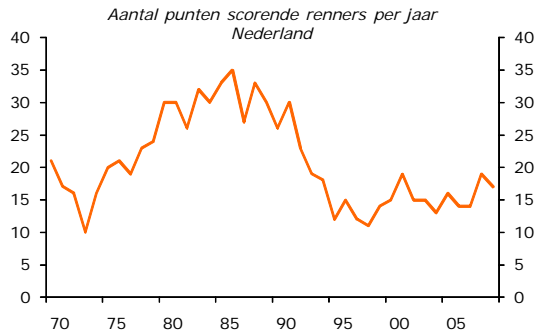
Bron: Infostrada Sports, Rabobank

Tabel 4 laat zien dat er nooit een Nederlander de eerste plek heeft opgeëist. Waar de best presterende Nederlander dan wel eindigde, zien we in de kolommen 4 en 5. De laatste kolom geeft aan welke positie op de wereldranglijst met die score werd ingenomen. Joop Zoetemelk in 1979 en Steven Rooks in 1988 reikten met een tweede plaats het hoogst op dit internationale erepodium. In 26 van de veertig jaren was de hoogste Nederlandse score goed voor een top 10-positie. Bovendien kwamen acht maal verschillende Nederlandse renners in de top 10 voor. De laatste keer was in 2001 toen Erik Dekker vijfde werd en Michael Boogerd negende.

Samen sta je sterk

In de analyse hierboven kijken we feitelijk nog steeds alleen naar de best presterende renners, terwijl de kracht van een wielersport land natuurlijk uiteindelijk ligt in het aantal wielersportrenners dat meestrijdt om de prijzen in de door ons gedefinieerde eredivisie. Ook in figuur 4 zien we een bloeiperiode terug.

Figuur 4: Sterkte in de breedte

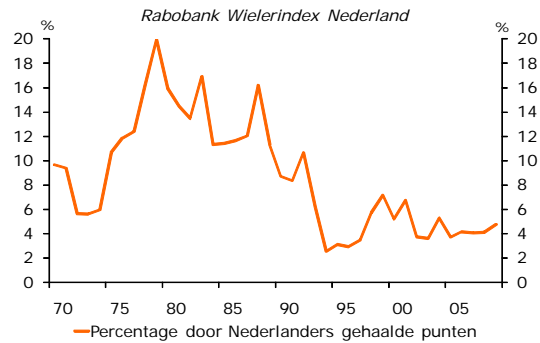

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

De piek in deze periode ligt echter duidelijk later dan de piek in de behaalde uitslagen. Na de successen van eind jaren zeventig kwamen er blijkbaar nog enkele lichtingen competitieve renners. Deze latere lichtingen hadden aan de ene kant pech dat de internationale concurrentie flink was toegenomen. Aan de andere kant hebben de Nederlandse successen ook voor grote belangstelling van sponsors gezorgd zodat in de periode van 1986 tot 1994 er bijna elk jaar drie sterke¹ Nederlandse ploegen actief waren in het peloton. Dit gaf ongetwijfeld meer Nederlandse renners de kans om aan de grote wedstrijden deel te nemen. Omgekeerd leidden de afnemende resultaten begin jaren negentig ertoe dat Nederlandse sponsors stuk voor stuk afhaakten en er van 2000 tot 2008 maar één grote profploeg actief was. Uiteindelijk is de hamvraag welk gedeelte van de beschikbare punten er binnengehaald werden door Nederlanders (figuur 5). Dit geeft het zuiverste beeld van de kracht van het Nederlandse wielrennen. Ook in jaren zonder overwinningen blijkt Nederland punten te oogsten.

¹ 'Sterk' is hier gemakshalve gedefinieerd als het halen van meer dan 1000 punten per wielersportseizoen.

Figuur 5: Wielersport in cijfers

Bron: Infostrada Sports, Rabobank

Na het dal midden jaren negentig en de opleving daarna heeft het niveau zich nu gestabiliseerd rond de 4%. Door de toegenomen concurrentie is dat al een hele prestatie. Het geeft in ieder geval solide grond om verder op te bouwen.

Van terugblik naar vooruitblik

Dit Themabericht schetst een beeld van de rijke wielersportgeschiedenis van Nederland. Vooral eind jaren zeventig en in de jaren tachtig eiste Nederland een groot deel van de beschikbare punten op. Helaas zien we dat de grootste bloeiperiode vrij snel werd gevolgd door een sterk neergaande lijn. Maar sinds het midden van de jaren negentig is die snel dalende trend duidelijk gebroken en is er zelfs een voorzichtig stijgende trend waarneembaar, ondanks steeds intensievere concurrentie. Gezien de grote lading talent die Nederland de laatste jaren op de been weet te brengen en de gegronde hoop dat daar ook enkele supertalenten tussen zullen zitten, kunnen we de toekomst met vertrouwen tegemoet zien!

juni 2010

Bas van Tuijl (030 – 2131618)

A.B.Tuijl@rn.rabobank.nl

www.rabobank.com/kennisbank